

Vendim nr. 63 datë 20.11.2023

(V63/23)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Holta Zaçaj, Kryetare, Fiona Papajorgji, Elsa Toska, Sonila Bejtja, Sandër Beci, Ilir Toska, Genti Ibrahim, Marjana Semini, Marsida Xhaferllari, anëtarë, me sekretare Belma Lleshi, në datën 13.11.2023 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 5 (M) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: **MARINGLEN GJURAJ**, përfaqësuar nga avokatët Blerim Bazhdari dhe Jordan Daci, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 786 (3491), datë 28.07.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër; nr. 113, datë 15.02.2017 të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr. 00-2022-1526, datë 24.11.2022 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, si dhe/ose kthimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me tjetër trup gjykues.

BAZA LIGJORE: Nenet 31, shkronja “d”, 42, pika 2, 131, shkronja “f” dhe 134, shkronja “i”, të Kushtetutës (*Kushtetuta*); nenet 3, shkronja “d” dhe 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Marsida Xhaferllari, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarit Maringlen Gjura, i cili kërkonte pranimin e kërkesës, parashtrimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, i cili kërkonte rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Në datën 05.07.2015 një grup punonjësish të Policisë së Shtetit dhe forcave speciale kanë zhvilluar një operacion për arrestimin e një të dyshuari për vrasjen e dy shtetasve të huaj. Pas informacionit se i dyshuari kishte kapërcyer murin rrethues të shtëpisë së kërkuarit Maringlen Gjura, në Shkodër, kanë hyrë me forcë në banesën e këtij të fundit. Ata kanë ushtruar dhunë për të neutralizuar kërkuarin (i cili ishte personi i vetëm në oborrin e shtëpisë), me argumentin se ka bërë rezistencë dhe nuk ka pranuar të hapë portën e banesës.

2. Punonjësit e policisë nuk e kanë gjetur personin e kërkuar në banesën e kërkuarit, por gjatë kontrollit të ushtruar, në një objekt njëkatësh të ndodhur në oborrin prapa banesës, që shërbente për nevoja pune të familjes, kanë gjetur dhe sekuestruar në cilësinë e provave materiale një thikë, një armë zjarri luftarake, automatik model 56 dhe kalibër 7.62 mm, dy krehra me fishekë, një krehër pa fishekë, një armë gjuetie çifte dhe 15 fishekë, si dhe 99 qese plastike me lëndë të dyshuar si psikotrope në masën 17 kg e 306 gr. Në këto rrethana, policia ka arrestuar në flagrancë kërkuarin dhe ka njoftuar Prokurorinë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër, e cila ka regjistruar procedimin penal nr. 1135 të vitit 2015. Pas arrestimit, kërkuari është lënë 7 ditë pa ndihmë mjekësore dhe pa mundësi kontakti me familjarët.

3. Në përfundim të hetimeve paraprake, prokuroria e ka dërguar çështjen në gjyq, duke e akuzuar kërkuarin për kryerjen e veprave penale “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe e municionit”, “Prodhimi, mbajtja, blerja apo shitja pa leje e armëve të ftohta” dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve të gjuetisë dhe sportive”, të parashikuara nga nenet 278, paragrafi i tretë, 279, paragrafi i parë dhe 280 të Kodit Penal (KP). Përgjatë gjithë procedimit, kërkuari ka mbajtur qëndrim mohues ndaj akuzave, duke pretenduar se provat materiale të gjetura janë sajuar nga Policia e Shtetit për të justifikuar dhunën verbale, fizike dhe psikologjike të ushtruar ndaj tij.

4. Disa ditë pas arrestimit të kërkuarit, më 11.07.2015, prindërit e tij janë ankuar për dhunën e ushtruar nga punonjësit e Policisë së Shtetit tek Avokati i Popullit. Ky i fundit, pas

shqyrtimit administrativ të rastit, ka konkluduar se pretendimet për keqtrajtim fizik të kërkuarit ishin të drejta dhe me shkresën e datës 24.07.2015 i ka rekomanduar, ndër të tjera, drejtuesit të Prokurorisë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër fillimin e hetimeve në ngarkim të punonjësve të policisë për veprën penale “Tortura në bashkëpunim”, të parashikuar nga nenet 86 dhe 25 të KP-së. Po kështu, në datën 15.07.2015 prindërit e kërkuarit kanë paraqitur kallëzim penal pranë asaj prokurorie, të cilit i kanë bashkëlidhur edhe materialin e dërguar nga Avokati i Popullit për trajtimin e rastit në fjalë.

5. Me vendimin e datës 14.09.2015, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër, bazuar në nenet 290, pika 1, shkronja “ç” dhe 291 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), ka vendosur mosfillimin e hetimeve, me arsyetimin se veprimet e kryera ndaj kërkuarit, edhe pse i kanë shkaktuar lëndime të lehta shëndetësore, kanë qenë proporcionale dhe në përputhje me ligjin, ndaj fakti nuk përbënte vepër penale. Në datën 15.12.2015 Avokati i Popullit i ka paraqitur rekomandim kundër këtij vendimi Prokurorit të Përgjithshëm dhe ky i fundit, në datën 23.02.2016 ka vendosur shfuqizimin e tij. Në vijim, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër ka regjistruar procedimin penal nr. 359, datë 02.03.2016 për veprën penale “Tortura në bashkëpunim”, të parashikuar nga nenet 86 dhe 25 të KP-së. Pas kryerjes së hetimeve paraprake, prokurori i çështjes, me vendimin e datës 11.02.2020, ka vendosur veçimin e çështjeve dhe ka dërguar në gjyq vetëm çështjen në ngarkim të një prej të pandehurve, me funksion oficer policie dhe me detyrë zëvendës drejtor, të akuzuar për veprën penale “Kryerja e veprimeve arbitrare”, të parashikuar nga neni 250 i KP-së. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me vendimin nr. 1185 (2334), datë 20.04.2021, ka vendosur deklarinin fajtor të zyrtarit të policisë sipas akuzës dhe dënimin e tij me dy vjet burgim. Kundër vendimit është ushtruar ankim dhe prej datës 02.06.2021 çështja është në pritje për t’u shqyrtuar nga gjykata e apelit.

6. Ndërkohë, për sa i takon procedimit penal të kërkuarit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me vendimin nr. 786 (3491), datë 28.07.2016, ka vendosur deklarinin fajtor të tij për veprat penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit; mbajtjes pa leje të armëve të ftohta; mbajtjes pa leje të armëve të gjuetisë, si dhe dënimin e tij përfundimisht me dy vjet e katër muaj burgim, me arsyetimin se provohej tej çdo dyshimi të arsyeshëm se ai i kishte konsumuar veprat penale për të cilat ishte akuzuar. Në caktimin e llojit dhe të masës së dënimit, gjykata ka mbajtur në konsideratë, ndër të tjera, qëndrimin mohues të kërkuarit ndaj akuzave, gjendjen e pastër gjyqësore të tij, moshën 23 vjeç dhe nivelin e lartë arsimor. Kundër vendimit kanë paraqitur apel prokurori për rritjen e masës së dënimit, si dhe kërkuari për deklarinin e tij të pafajshëm.

7. Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr. 113, datë 15.02.2017, ka vendosur lënien pjesërisht në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, rritjen me një muaj të masës së dënimit për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve të ftohta (nga tre muaj në katër muaj burgim) dhe pushimin e çështjes penale për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve të gjuetisë, për shkak të amnistisë së dhënë me ligjin nr. 141/2016, duke e dënuar kërkuesin me të njëjtën masë dënimi përfundimtare prej dy vjetësh e katër muaj burgim. Gjykata e apelit ka arsyetuar se kërkuesi e kishte vuajtur dënimin dy vjet e katër muaj, të caktuar nga gjykata e shkallës së parë dhe ishte kthyer në gjirin e familjes së tij, ndaj caktimi i një dënimi më të rëndë nuk do të kishte ndikim në riedukimin e tij dhe as efekte parandaluese. Ajo gjykatë ka arsyetuar, ndër të tjera, se lidhur me pretendimin për dhunë fizike të ushtruar nga punonjësit e policisë ndaj kërkuesit në datën 05.07.2015, kishte filluar procedimi penal dhe çështja ishte në hetim nga prokuroria. Kundër vendimit të gjykatës së apelit ka ushtruar rekurs kërkuesi, i cili është regjistruar në datën 18.05.2017.

8. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022- 1526, datë 24.11.2022, ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se ai nuk përmbante shkaqet e parashikuara nga neni 432 i KPP-së.

9. Në datën 22.03.2023 kërkuesi, nëpërmjet shërbimit postar, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me ankim kushtetues individual sipas objektit, i cili është regjistruar në datën 23.03.2023. Kolegji i Gjykatës, bazuar në nenin 31 të ligjit nr. 8577/2000, në datën 31.05.2023 ka vendosur kalimin e kërkesës për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve, e cila, me vendimin e datës 14.06.2023, bazuar në nenin 21, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

10. Kërkuesi, në parashtrimet shtesë të paraqitura nëpërmjet avokatit të tij në datën 14.07.2023, ka kërkuar thirrjen në gjykim, me cilësinë *amicus curiae*, të Avokatit të Popullit, me argumentin se ky institucion ka hetuar dhe ka arritur në përfundime me rëndësi për pretendimet e ngritura në ankimin kushtetues.

11. Mbledhja e Gjyqtarëve, me vendimin e datës 18.09.2023, ka vendosur rrëzimin e kërkesës, por për të realizuar një gjykim kushtetues të plotë dhe të drejtë i ka kërkuar Avokatit të Popullit vënien në dispozicion të të gjitha akteve të hartuar prej tij gjatë hetimit administrativ të rastit të dhunës ndaj kërkuesit. Aktet e paraqitura nga Avokati i Popullit (procesverbale, rekomandime, korrespondenca shkresore dhe akte të tjera) i janë komunikuar për njohje kërkuesit dhe subjektit të interesuar.

12. Me vendimin nr. 505, datë 21.11.2022 të Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ) “Për fillimin e funksionimit të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm”, Gjykata e Apelit Shkodër ka ndërprerë veprimtarinë në datën 31.01.2023 dhe funksionet e saj ushtrohen nga Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm, me seli në Tiranë. Ndërsa me vendimin nr. 136, datë 28.03.2023 të KLGJ-së “Për fillimin e funksionimit të Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Shkodër”, kjo gjykatë prej datës 01.05.2023 ka zëvendësuar Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër. Në këto rrethana, në tekstin e këtij vendimi këto institucione janë referuar me emrat përkatës gjatë kohës së dhënies së vendimeve gjyqësore të tyre.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

13. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i janë cenuar:

13.1. *E drejta për proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në aspektet e mëposhtme:

13.1.1. *Parimi i gjykatës së pavarur, të paanshme dhe të caktuar me ligj*, pasi gjykatat nuk kanë disponuar në përputhje me ligjin dhe nuk kanë dhënë drejtësi. Në Gjykatën e Lartë nuk janë zbatuar rregullat ligjore të shortit, caktimit të datës së seancës në dhomën e këshillimit, njoftimit për kohën e seancës me afishim në ambientet fizike dhe faqen zyrtare.

13.1.2. *E drejta për t’u njoftuar, dëgjuar dhe mbrojtur*, pasi Gjykata e Lartë nuk e ka njoftuar për shqyrtimin e rekursit kërkuesin, as personalisht, as nëpërmjet avokatit, edhe pse ky i fundit kishte shënuar në rekurs numrin e telefonit. Njoftimi me shpallje i individit të izoluar për vuajtjen e dënimit me burgim është i kufizuar dhe nuk e realizon qëllimin e tij. Për rrjedhojë, neni 436, pika 2, i KPP-së, që parashikon njoftimin me shpallje, duhet të shfuqizohet nga Gjykata, pasi cenon procesin e rregullt ligjor për individët e izoluar me burgim. Kërkuesi nuk ka marrë pjesë në gjykim personalisht dhe kështu nuk ka pasur të drejtë për t’u dëgjuar. Praktika e Gjykatës së Lartë, sipas nenit 437, pika 3, të KPP-së, bie ndesh me nenet 28, 31, 33 dhe 42 të Kushtetutës, si e tillë duhet të deklarohet antikushtetuese. Kjo ka sjellë edhe cenimin e së drejtës së aksesit të tij në atë gjykatë.

13.1.3. *E drejta për gjykim të drejtë dhe publik*, pasi vendimmarrja e gjykatave është e pavlefshme. Gjykata e Lartë nuk e ka regjistruar me audio seancën gjyqësore të

zhvilluar në dhomën e këshillimit, ndaj ka dyshime të qenësishme mbi njëanshmërinë e saj. Procesverbali është absolutisht i pavlefshëm, pasi nuk përmban asnjë nga elementet e detyrueshme të parashikuar në nenet 115 dhe 116 të KPP-së dhe ndonëse përfshin edhe dispozitivin, është më pak se një faqe dhe është nënshkruar vetëm nga sekretarja dhe kryesuesi, por jo nga dy anëtarët e tjerë të kolegjit, për rrjedhojë edhe vendimi i këtij kolegji është absolutisht i pavlefshëm. Gjykata e Lartë duhet të kishte konstatuar kryesisht pavlefshmërinë e procesverbaleve të seancave gjyqësore në gjykatën e apelit në periudhën 19.12.2016 - 15.02.2017, ku mungon nënshkrimi i një anëtari të trupit gjykues, ndërsa procesverbalet e seancave të periudhës 09.03.2016 - 19.04.2016 në gjykatën e shkallës së parë nuk përmbajnë as emër dhe as funksion të nënshkruesve.

13.1.4. *Parimi i barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, pasi provat janë të paligjshme, sepse janë mbledhur nga kontrolli haptazi i paligjshëm i banesës. Gjykata e shkallës së parë nuk ka marrë provat e kërkuara nga mbrojtja, ndërsa gjykata e apelit nuk ka pranuar të gjitha kërkesat e mbrojtjes, madje ajo e ka rënduar pozitën e kërkuesit, duke rritur dënimin për njërën nga veprat penale. Ky cenim është thelluar edhe më tej nga Gjykata e Lartë, e cila nuk ka njoftuar as kërkuesin, as mbrojtësin e tij.

13.1.5. *Standardi i arsytimit të vendimit*, pasi Gjykata e Lartë nuk është shprehur për pretendimet thelbësore të kërkuesit me natyrë kushtetuese dhe procedurale, gjë e cila ka cenuar edhe të drejtën e aksesit të tij.

13.2. *Parimi i barazisë para ligjit*, i garantuar nga neni 18 i Kushtetutës, pasi prokuroria ka pasur qëllim dashakeqës, ka treguar njëanshmëri të theksuar me synimin për ta lënë në burg atë dhe për të mbuluar veprimet e punonjësve të policisë përgjegjëse për ushtrimin e dhunës ndaj tij.

13.3. *E drejta për të mos iu nënshtruar torturës, dënimit apo trajtimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues*, e garantuar nga neni 25 i Kushtetutës, pasi kërkuesi ka qenë subjekt i torturave dhe trajtimit çnjerëzor, veprimeve të paligjshme dhe të dënueshme si krime të rënda, duke e lënë pa kujdes mjekësor 7 ditë dhe pa i mundësuar kontaktin me familjarët.

13.4. *Parimi i prezumimit të pafajësisë*, i garantuar nga neni 30 i Kushtetutës, pasi gjykatat nuk kanë përmbushur detyrimin për të verifikuar dhe vërtetuar fajësinë përtej një

dyshimi të arsyeshëm. Hetimi nuk ka qenë i plotë, i paanshëm, në respektim të garancive procedurale dhe dyshimet nuk janë vlerësuar në favor të kërkuarit.

14. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

14.1. Pretendimi për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor është i pabazuar, pasi kërkuari nuk ka paraqitur asnjë argument se ku qëndron ky cenim, por ka trajtuar vetëm vlerësimin e provave dhe fakteve që kanë qenë objekt i shqyrtimit gjyqësor. Vetëm referimi në dispozitat kushtetuese është i pamjaftueshëm për të konstatuar shkeljen, për rrjedhojë kërkesa nuk plotëson kriteret për pranueshmërinë e saj, sipas neneve 27, pika 2, shkronja “d” dhe 48, të ligjit nr. 8577/2000.

14.2. Pretendimet kanë të bëjnë me mënyrën e interpretimit dhe vlerësimit të provave e zbatimit të ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, e si të tilla ato dalin jashtë juridiksionit kushtetues.

II

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

15. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

16. Gjykata çmon se kërkuari, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “f” të pikës 1 të nenit 131 dhe shkronjës “i” të pikës 1 të nenit 134 të Kushtetutës, pasi është palë në çështjen objekt të ankimit kushtetues individual, për rrjedhojë ka interes të drejtpërdrejtë për vënien në lëvizje të këtij gjykimi.

17. Në lidhje me kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, Gjykata vëren se kërkuari i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e gjyqësorit të

zakonshëm dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Për rrjedhojë, ai nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

18. Për sa i takon legjitimitet *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4-muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës. Në rastin konkret, kërkuesi ka kundërshtuar procesin gjyqësor që është përmbyllur me vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 24.11.2022, ndërsa ankimin kushtetues individual e ka paraqitur në datën 22.03.2023, në të cilin ka parashtruar pretendime për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në disa aspekte, së drejtës për të mos iu nënshtruar torturës, dënimit apo trajtimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues, si dhe parimit të prezumimit të pafajësisë. Për rrjedhojë, ai legjitimohet *ratione temporis* për këto pretendime, pasi i ka paraqitur brenda afatit ligjor 4- muajor.

19. Gjykata konstaton se në aktin e parashtrimeve shtesë të datës 14.07.2023, kërkuesi, ndër të tjera, ka kërkuar shfuqizimin e neneve 436, pika 2 dhe 437, pika 3, të KPP-së, duke shtuar kështu objektin e ankimit. Për këtë kërkim, ai ka paraqitur si shkak cenimin e të drejtave për t’u njoftuar, dëgjuar dhe mbrojtur, pretendime të cilat nuk i ka ngritur në ankimin fillestar. Nga përmbajtja e kombinuar e neneve 1, pika 2 dhe 43/b, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000, si dhe nenit 185, pika 1, të Kodit të Procedurës Civile (KPC), rezulton se kërkuesi, në çdo fazë të gjykimit kushtetues, ka të drejtë të shtojë objektin e ankimit kushtetues, por pa ndryshuar njëkohësisht edhe shkaqet e tij. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se kërkitimi për shfuqizimin e dispozitave ligjore shton njëkohësisht objektin dhe shkaqet e ankimit fillestar, ndaj përbën çështje të re, të paraqitur përtej afatit ligjor 4-mujor, për rrjedhojë nuk mund të merret në shqyrtim.

20. Gjithashtu, Gjykata vëren se kërkuesi ka paraqitur edhe disa pretendime të tjera që lidhen me cenimin e procesit të rregullt ligjor në aspektet e parimit të gjykatës së pavarur, të paanshme dhe të krijuar me ligj, për shkak të mozbatimit nga Gjykata e Lartë të rregullave ligjore të shortit, caktimit të seancës në dhomën e këshillimit, njoftimit për kohën e seancës me afishim në ambientet fizike dhe faqen zyrtare; së drejtës për akses; së drejtës për gjykim të drejtë dhe publik; standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Këto pretendime janë paraqitur prej kërkuesit për herë të parë në aktin e parashtrimeve shtesë të datës 14.07.2023 dhe, si të tilla, përbëjnë shtesë të shkaqeve të ankimit kushtetues. Referuar nenit 1, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000 dhe nenit 185 të KPC-së, shkaqet e ankimit kushtetues mund të ndryshohen (shtohen ose pakësohen) deri në momentin që vendoset kalimi i çështjes për shqyrtim në seancë plenare. Për rrjedhojë, Gjykata

çmon se këto pretendime të reja nuk mund të merren në shqyrtim, pasi ato janë paraqitur nga kërkuesi pasi Mbledhja e Gjyqtarëve kishte vendosur kalimin e çështjes në seancë plenare.¹

21. Lidhur me kriterin e legjitimitetit *ratione materiae*, Gjykata konstaton se kërkuesi ka pretenduar se vendimet e të tri gjykatave janë rrjedhojë e një procesi gjyqësor të parregullt për shkak të cenimit të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe parimeve të barazisë përpara ligjit dhe prezumimit të pafajësisë, të garantuara nga nenet 42, 31, 18 dhe 30 të Kushtetutës. Gjithashtu, ai ka pretenduar se i është cenuar edhe e drejta për të mos iu nënshtruar torturës, dënimit apo trajtimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues, e garantuar nga neni 25 i Kushtetutës.

22. Gjykata evidenton se këto pretendime hyjnë në juridiksionin e saj, ndaj bazueshmëria e tyre do të analizohet në vijim. Në këtë pikë, Gjykata rithekson se kur vlerësimi i provave dhe zbatimi i ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm cenojnë parimet, standardet ose të drejtat kushtetuese, atëherë çështja i nënshtrohet kontrollit kushtetues (*shih vendimet nr. 19, datë 04.04.2023; nr. 17, datë 23.02.2023; nr. 19, datë 07.07.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). Për këtë arsye, nuk qëndron prapësimi i subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, se argumentet e kërkuesit nuk përfshihen në juridiksionin kushtetues. Duke mbajtur në konsideratë se, në thelb, kërkuesi pretendon se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk e kanë vërtetuar fajësinë e tij përtej dyshimit të arsyeshëm dhe se provat e prokurorisë synonin të mbulonin dhunën e ushtruar ndaj tij, si dhe faktin se ankimi kushtetues ka në objektin e tij vetëm procedimin penal të fajësisë së kërkuesit, Gjykata do t'i shqyrtojë pretendimet e kërkuesit nën këndvështrimin e parimit të prezumimit të pafajësisë.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë

23. Kërkuesi ka pretenduar se prokurorja e çështjes, në datën 06.10.2015, pas 3 muajsh e 1 dite nga arrestimi i tij, ende nuk e kishte pyetur në cilësinë e të pandehurit e megjithatë ajo ka vendosur zgjatjen e afatit hetimor edhe për 3 muaj të tjerë, me qëllim kryerjen e një akti ekspertimi shtesë mbi lëndën e sekuestruar në qeset plastike, pavarësisht se kishte një përgjigje nga një akt

¹ Gjyqtarja Elsa Toska votoi për pranimin e parashtrimeve shtesë të kërkuesit, edhe pse janë shkaqe të reja, me argumentet se: (i) pretendimet janë brenda objektit dhe bazës kushtetuese të përcaktuar në ankimin kushtetues individual të kërkuesit; (ii) mohimi i aksesit në lidhje me pretendimet e reja të kërkuesit në gjykimin kushtetues, si rregull, nuk mund të mbështetet në dispozitat e KPC-së, por vetëm si përjashtim; (iii) jurisprudenca kushtetuese nuk e ka pasur të kufizuar shqyrtimin e pretendimeve/shkaqeve të reja të individit deri në fazën e vendimmarrjes së kalimit të çështjes në seancë plenare, ndaj edhe ky interpretim i shumicës e ngushton aksesin substancial të individit.

ekspertimi i mëparshëm se lënda nuk ishte narkotike ose psikotrope e ndaluar nga ligji. Ndërkohë, kërkesa e prindërve të kërkuarit për përjashtimin dhe zëvendësimin e prokurores së çështjes është rrëzuar nga drejtuesi i prokurorisë. Në datën 05.01.2016 prokurorja e çështjes ka vendosur sërish zgjatjen e afateve të hetimit edhe 2 muaj të tjerë, duke e çuar afatin e hetimit në 8 muaj gjithsej, me argumentin se ende nuk kishte ardhur përgjigjja e aktit të ekspertimit shtesë. Sipas kërkuarit, drejtuesi i prokurorisë ka qenë nën shoqërinë e drejtuesit të policisë që e kishte dhunuar dhe torturuar atë dhe ndaj të cilit Avokati i Popullit kishte rekomanduar fillimin e hetimeve për veprën penale të torturës. Po kështu, sipas tij, nuk ka rezultuar e provuar se ai ka kryer veprat penale për të cilat është shpallur fajtor, pronësia e ndërtesës ku janë gjetur armët është e babait të tij dhe ndërtesa është larg banesës. Ai nuk është mbajtës i armëve të gjetura, në mbështjellëset e tyre nuk janë gjetur gjurmë papilare të tij ose babait të tij, nuk janë marrë gjurmët daktiloskopike për të bërë të mundur identifikimin e autorit dhe gjetja e tyre në formë të ambalazhuar e të rreshtuar në tavolinë, tregon se ato janë vendosur nga Policia e Shtetit. Ato janë gjetur gjatë një kontrolli të kryer në kundërshtim me ligjin, që nuk është kryer me vendim gjykatë dhe përtej kushteve të flagrancës.

24. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se pretendimi për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor është i pabazuar, pasi kërkuari nuk ka paraqitur asnjë argument se ku qëndron ky cenim, por ka trajtuar vetëm vlerësimin e provave dhe fakteve që kanë qenë objekt i shqyrtimit gjyqësor. Sipas tij, vendimet gjyqësore nuk mund të cenohen, pasi pretendimet lidhen me vlerësimin e provave dhe interpretimin e ligjit, që janë detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm.

25. Parimi i prezumimit të pafajësisë parashikohet në nenin 30 të Kushtetutës, sipas të cilit kushdo quhet i pafajshëm, përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë.

26. Gjykata ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë buron nga parimi i shtetit të së drejtës dhe është i lidhur ngushtë me të drejtën e personit të akuzuar për t'u mbrojtur në një gjykim të drejtë. Gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza. Ato janë të detyruara të përcaktojnë faktet e çështjes, të rëndësishme për vlerësimin e përgjegjësisë ligjore të të akuzuarit, sa më qartë dhe saktë të jetë e mundur dhe nuk mund t'i paraqesin ato thjesht si aludime apo dyshime (*shih*

vendimet nr. 12, datë 24.04.2018; nr. 68, datë 14.11.2016; nr. 19, datë 02.04.2012 të Gjykatës Kushtetuese).

27. Në lidhje me provat, Gjykata ka evidentuar dallimin që ekziston midis mënyrës së marrjes të provave dhe vlerësimit të tyre në procesin gjyqësor. Vlerësimi, dobishmëria dhe rëndësia e tyre provuese në një çështje konkrete është, si rregull, detyrë e gjykatave të sistemit gjyqësor, ndërsa verifikimi i ligjshmërisë së krijimit dhe marrjes së provave i nënshtrohet edhe kontrollit kushtetues, pasi ky aspekt i gjykimit ka lidhje të drejtpërdrejtë me procesin e rregullt ligjor. Gjykata mund dhe duhet të investohet kur ndaj një procesi gjyqësor ka pretendime për mënyrën e marrjes së provave, por jo për vlerësimin e tyre. Është vetë gjykata e zakonshme që vlerëson nëse provat duhet të merren dhe mënyra e vlerësimit dhe konkluzionet lidhur me to janë, gjithashtu, në kompetencë të saj. Megjithatë, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk kanë detyrimin që të pranojnë të gjitha argumentet dhe provat që paraqet një palë në proces. Kur kryen detyrën e saj të vlerësimit të lirë të provave, gjykata e zakonshme mund të bindet mbi bazën e disa provave, duke përjashtuar një ose disa prova të tjera, që ajo i konsideron të parëndësishme për çështjen (*shih vendimet nr. 38, datë 02.12.2021; nr. 19, datë 01.04.2021; nr. 21, datë 20.03.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim, Gjykata ka pohuar se nuk është detyrë e saj të përcaktojë rëndësinë vendimtare të një prove, për sa kohë që gjykatat e zakonshme, në arsyetimin e vendimeve të tyre, e mbështesin fajësinë e kërkuesit edhe mbi disa prova të tjera (*shih vendimet nr. 40, datë 22.09.2011; nr. 42, datë 18.12.2007; nr. 9, datë 28.04.2004 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Në jurisprudencën kushtetuese është pohuar në mënyrë konstante se në zbatim të parimit të subsidiaritetit, kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese është në radhë të parë funksion i gjykatave të zakonshme (*shih vendimet nr. 12, datë 24.05.2022; nr. 65, datë 16.10.2017; nr. 58, datë 24.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata vëren se ky detyrim buron edhe nga neni 15 i Kushtetutës, sipas të cilit organet e pushtetit publik, në përmbushje të detyrave të tyre, duhet të respektojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të kontribuojnë në realizimin e tyre.

29. Në drejtim të parimit të prezumimit të pafajësisë, Gjykata thekson se garancitë kushtetuese të tij janë konkretizuar në rregullat e KPP-së, duke i krijuar në këtë mënyrë të gjitha mundësitë organit që procedon me ndjekjen penale (prokurorisë dhe gjykatave) për të përmbushur detyrën kushtetuese të respektimit të këtij parimi. Kështu, parimi i prezumimit të pafajësisë parashikohet në nenin 4 të këtij kodi, sipas të cilit i pandehuri prezumohet i pafajshëm gjersa nuk vërtetohet fajësia e tij me vendim gjyqësor të formës së prerë dhe se çdo dyshim për akuzën çmohet

në favor të tij. Vendimi i fajësisë jepet nga gjykata kur i pandehuri rezulton fajtor për faktin penal që i atribuohet përtej çdo dyshimi të arsyeshëm. Nenet 149 e vijues kanë parashikuar rregulla të detajuara për kuptimin, marrjen dhe vlerësimin e provave. Gjykata vendos për marrjen e provës, pasi dëgjon palët mbi mënyrën e marrjes së saj. Sipas nenit 151 të KPP-së, gjatë hetimeve paraprake provat merren nga organi që procedon, sipas rregullave të caktuara në të, kurse në gjykim provat merren me kërkesën e palëve. Ndërsa neni 152, po aty, përcakton se çmuarja e provave është përcaktimi i vërtetësisë dhe fuqisë provuese të tyre dhe se çdo provë i nënshtrohet shqyrtimit dhe nuk ka vlerë të paracaktuar. Gjykata i çmon provat sipas bindjes së formuar pas shqyrtimit të tyre në tërësi dhe se ekzistenca e një fakti nuk mund të nxirret nga indiciet, përveçse kur këto janë të rëndësishme, të sakta dhe në përputhje me njëra-tjetrën.

30. Nisur nga thelbi i pretendimeve të kërkuarit, Gjykata, për të vlerësuar nëse gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë respektuar parimin e prezumimit të pafajësisë, në vijim, do të analizojë nga pikëpamja kushtetuese se si ato i kanë përmbushur detyrimet që rrjedhin nga KPP-ja në këtë drejtim. Në këtë optikë, Gjykata vëren se në datën 05.07.2015 një numër i lartë i forcave të Policisë së Shtetit dhe atyre speciale kanë ushtruar kontroll në banesën e kërkuarit me qëllim arrestimin e një të dyshuari për vrasje. Gjatë kontrollit, punonjësit e policisë kanë ushtruar dhunë ndaj kërkuarit. Sipas deklarimeve të policisë, kërkuari nuk i është bindur thirrjes për të hapur derën e banesës dhe se në ambientet e jashtme të saj janë gjetur armë dhe mjete të tjera të paligjshme, të cilat janë sekuestruar. Ndërsa, sipas kërkuarit, shkak i dhunës lidhet me faktin se punonjësit e policisë kanë gabuar personin që kërkonin të arrestonin, duke menduar se ai ishte personi i dyshuar.

31. Avokati i Popullit, me anë të përfaqësuesve të tij, përgjatë periudhës 11.07.2015 – 24.07.2015 ka verifikuar ngjarjen. Në datën 13.07.2015 ata kanë kontaktuar kërkuarin në ambientet e paraburgimit dhe kanë konstatuar se, edhe pse kishin kaluar 7 ditë, kishte ende shenja dhune në fytyrë dhe trup, gjendje të rënduar psikologjike dhe kërkonte ndërhyrjen e Avokatit të Popullit për të vërtetuar dhe dëshmuar dhunimin, të cilin e konsideronte torturë. Avokati i Popullit ka konstatuar se burgu në të cilin mbahej kërkuari nuk kishte administruar asnjë shënim në regjistrin e komisionit të pritjes lidhur me shenjat e dhunës shkaktuar nga ana e policisë. Gjithashtu, nuk ishte kryer vizitë mjekësore dhe nuk ishte hapur kartelë mjekësore nga ana e personelit mjekësor të burgut, ndërkohë që në dokumentet shoqëruese të policisë të dosjes penale të kërkuarit figuronte një kartelë vizite mjekësore nga komisariati, e cila evidentonte se në datën 06.07.2015 ai ishte diagnostikuar me laceracione në pjesë të ndryshme të trupit dhe ishte trajtuar me mjekim ambulator nga mjeku i komisariatit. Në vijim, pas marrjes edhe të dëshmive të

familjarëve dhe personave të tjerë që kishin dijeni për ngjarjen, Avokati i Popullit ka kërkuar kryerjen e ekspertimit nga mjeku ligjor, i cili megjithëse ishte paraqitur në ambientet e burgut në datën 15.07.2015, ishte penguar nga drejtuesit e institucionit, duke e ekzaminuar kërkuesin vetëm në datën 23.07.2015. Në përfundim të hetimit administrativ, Avokati i Popullit ka konkluduar se deklaratimet mohuese të punonjësve të policisë se kërkuesi nuk ishte dhunuar prej tyre rrëzoheshin nga provat e administruara, sikurse deklaratimet e 9 shtetasve, dy fotografitë e bëra gjatë kohës që ai ishte nën mbikëqyrjen e policisë, si dhe nga kartela ditore e ndihmësmjekut të komisariatit. Kjo sjellje ndaj tij nga punonjësit e policisë, duke e goditur me shkelma, grushte, qytë automatiku, dorëza pistolete dhe bisht sëpate, përbënin trajtim çnjerëzor sipas Avokatit të Popullit.

32. Ndërkohë, kontrolli i banesës i datës 05.07.2015 është dokumentuar me procesverbal, në të cilin janë pasqyruar sendet e sekuestruara në ambientin pranë banesës. Procesverbali i kontrollit është nënshkruar pa vërejtje nga kërkuesi dhe e ëma e tij, si dhe mban shënimin se të dy këta persona, pasi u pyetën nëse kishin fshehur prova materiale ose sende të veprës penale, kanë deklaruar se nuk kishin. Po kështu, e ëma e kërkuesit ka dhënë deklarime gjysmë ore pas kontrollit, duke mbajtur qëndrimin se nuk kishte dijeni se kujt i përkisnin armët e gjetura dhe se kush mund t'i kishte fshehur ato në ambientin (magazinë) që përdorej nga familja për materialet e punës. Sendet e sekuestruara me cilësinë e provave materiale kanë shërbyer për regjistrimin e procedimit penal nr. 1135, datë 06.07.2015 dhe kërkuesi është proceduar nën masën e sigurimit të arrestit në burg.

33. Lënda e gjetur në qeset plastike i është nënshtruar ekspertimit kimik dhe ekspertët janë shprehur se nuk mund të përcaktonin nëse ishte lëndë narkotike apo psikotrope. Mbi bazën e këtij ekspertimi, në datën 29.01.2016 Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër ka vendosur pushimin e çështjes që lidhej me veprën penale “Prodhimi dhe shitje e narkotikëve”, të parashikuar nga neni 283 të KP-së, me arsyetimin se kryerja e kësaj vepre penale nga kërkuesi ishte e dyshimtë. Në të njëjtën datë, prokuroria ka vendosur marrjen e kërkuesit në cilësinë e të pandehurit për veprat penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, armëve të ftohta dhe armëve të gjuetisë, të parashikuara nga nenet 278, paragrafi i tretë, 279, paragrafi i parë dhe 280 të KP-së. Sipas prokurorisë, akuzat provoheshin nga dy procesverbalet e datës 05.07.2015 për kontrollin e banesës dhe ambienteve përreth saj, të shoqëruar me tabelë fotografike, procesverbali i datës 05.07.2015 i sekuestrimit të provave materiale dhe tre aktet e ekspertimit të datës 07.07.2015, mbi gjendjen teknike të armëve të sekuestruara. Në vijim, në datën 15.02.2016 prokuroria ka dërguar kërkesën në gjykatë për gjykimin e çështjes penale.

34. Gjatë gjykimit në shkallë të parë kërkuesi ka mohuar akuzën dhe ka kërkuar drejtësi, duke pretenduar se hetimi ishte i paplotë. Sipas tij, prokuroria nuk kishte hetuar për gjurmët daktiloskopike mbi ambalazhin e sendeve të sekuestruara për t'i krahasuar me ato të kërkuesit, që do të provonin se ai nuk ishte autor i veprave penale. Prokurorja e çështjes ka pohuar se kjo rrethanë nuk është hetuar. Në seancën e datës 24.03.2016 gjykata ka urdhëruar kryerjen e ekspertimit daktiloskopik për të verifikuar ekzistencën e gjurmëve papilare në sendet e sekuestruara dhe krahasimin e tyre me ato të kërkuesit. Eksperti i caktuar nga gjykata ka pohuar në seancën e datës 19.04.2016 se armët i ishin nënshtruar ekzaminimit teknik të tyre dhe për këtë shkak ishin prekur edhe nga persona të tjerë pas sekuestrimit, ndaj ekspertimi ka rezultuar i pamundur.

35. Në përfundim të gjykimit në shkallë të parë, Gjkata e Rrethit Gjyqësor Shkodër në datën 28.07.2016 e ka deklaruar fajtor kërkuesin dhe e ka dënuar atë me dy vjet e katër muaj burgim, me arsyetimin se akuzat ndaj tij provoheshin përtej çdo dyshimi të arsyeshëm. Sipas asaj gjykate, koncepti i “banesës” lidhet me “posedimin”, si pushteti fizik i një personi mbi një send të caktuar. Gjkata e shkallës së parë ka arsyetuar se veprat penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, armëve të ftohta dhe armëve të gjuetisë hyjnë në kategorinë e veprave penale me përgjegjësi objektive, mjafton që ato të gjenden në banesë, ku i pandehuri ka pushtetin fizik mbi armët. Në këto rrethana, shprehet gjykata e shkallës së parë, organi i akuzës konsiderohet se ka shlyer barrës e provës dhe i takon personit që gjendet në banesë të provojë të kundërtën, se pikërisht armët e gjetura nuk janë mbajtur prej tij, dhe se në rastin konkret, ai nuk dha ndonjë version bindës se armët nuk janë të tijat. Sipas gjykatës, fajësia e kërkuesit provohet nga disa rrethana: vendi ku u gjetën armët ishte i mbyllur dhe frekuentohej nga familja e kërkuesit; kryefamiljari (babai i kërkuesit) nuk ishte në shtëpi kur banesa u kontrollua nga policia; kërkuesi ishte personi që nuk ia hapi derën e shtëpisë punonjësve të policisë që ishin në ndjekje të një personi me rrezikshmëri të lartë shoqërore; rezistenca e kërkuesit për t'i hapur derën policisë ishte bërë me qëllim që armët të mos gjendeshin nga policia (*shih faqen 11 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër*).

36. Në apelin e paraqitur kundër këtij vendimi, kërkuesi ka pretenduar sërish se nuk është arritur të vërtetohet përtej çdo dyshimi të arsyeshëm se ai ka kryer veprat penale për të cilat akuzohet; punonjësit e policisë e kanë rrahur në mënyrë çnjerëzore, pa asnjë lloj motivi dhe se ai e familja e tij as kanë pasur dhe as kanë lidhje me akuzat; Avokati i Popullit ka rekomanduar fillimin e hetimeve ndaj punonjësve të policisë për veprën penale të torturës; babai i tij ka pohuar

se edhe pse banesa ku janë gjetur armët është në pronësi të tij, ato nuk kanë qenë as të tijat, as të djalit dhe se nuk rezulton të jenë kërkuar dhe verifikuar gjurmët papilare mbi ambalazhin e sendeve të sekuestruara.

37. Gjykata e Apelit Shkodër, në përfundim të shqyrtimit të çështjes, në datën 15.02.2017, ka vendosur lënien në fuqi të fajësisë së kërkuesit për dy prej akuzave, duke pushuar çështjen penale për akuzën e armëve të gjuetisë për shkak të dhënies së amnistisë me ligj. Ajo ka konfirmuar vlerësimin e gjykatës së shkallës së parë se barra e provës i takon kërkuesit, si personi i gjendur në banesë gjatë kryerjes së kontrollit. Sipas saj, nënshkrimi i procesverbalit pa vërejtje prej kërkuesit dhe nënës së tij është një provë e qartë e fajësisë, ndërsa ushtrimi i dhunës fizike nga punonjësit e policisë nuk është fakt që e shkarkon kërkuesin nga përgjegjësia penale. Gjykata e apelit ka evidentuar, gjithashtu, se për faktin e dhunës është filluar procedimi penal mbi kërkesën e Avokatit të Popullit dhe çështja është në hetim.

38. Kërkuesi ka paraqitur rekurs, duke parashtruar, ndër të tjera, edhe cenimin e prezumimit të pafajësisë. Gjykata e Lartë, me vendimin e datës 24.11.2022, ka vendosur mospranimin e rekursit, duke arsyetuar se gjykatat e faktit, në zbatim të nenit 152 të KPP-së, kanë vlerësuar dhe analizuar provat në tërësi dhe në lidhje me njëra-tjetrën, duke mos paracaktuar dhe mbivlerësuar asnjë nga provat, të cilat janë administruar në gjykim. Sipas saj, gjykata e apelit i ka dhënë përgjigje të argumentuar dhe ka trajtuar pretendimet e parashtruara në ankim, duke i dhënë zgjidhje çdo pretendimi të bërë nga ana e kërkuesit. Gjykata e Lartë ka cituar në arsyetimin e vendimit qëndrimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) për parimin e prezumimit të pafajësisë, duke nxjerrë konkluzionin se në rastin e kërkuesit gjykatat e faktit nuk e kanë filluar procesin me bindjen se ai është fajtor, ndaj ato nuk e kanë shkelur këtë parim.

39. Duke analizuar faktet e mësipërme, Gjykata vëren se fillimisht prokuroria, dhe më pas dy gjykatat e faktit, në deklarin e fajësisë së kërkuesit janë bazuar në 3 rrethana specifike: (i) prania e kërkuesit gjatë ushtrimit të kontrollit të banesës dhe ambienteve rrethuese të saj; (ii) gjetja dhe sekuestrimi i armëve në ambientet e jashtme të banesës; (iii) gjendja teknike e armëve, sipas akteve të ekspertimit dhe mungesa e lejes për mbajtjen e tyre. Mbi bazën e këtyre rrethanave, gjykatat e faktit kanë çliruar prokurorin nga barra e provës, duke ia kaluar kërkuesit detyrimin për të provuar se armët e sekuestruara nuk i përkisnin atij, me arsyetimin se përgjegjësia penale e veprave penale të mbajtjes së armëve ka natyrë objektive. Me fjalë të tjera, gjykatat e faktit kanë përcaktuar fajësinë e kërkuesit me anë të prezumimeve të faktit.

40. Për të vlerësuar kushtetutshmërinë e qëndrimit të tyre, Gjykata i referohet jurisprudencës së GJEDNJ-së, sipas së cilës Konventa nuk i ndalon prezumimet ligjore ose të faktit në çështjet penale. Megjithatë, prezumimet duhet të jenë brenda kufijve të arsyeshëm, duke mbajtur në konsideratë rëndësinë e interesit që rrezikohet dhe të sigurojnë të drejtat e mbrojtjes (shih vendimet e GJEDNJ-s- *Salabiaku kundër Francës*, 7 tetor 1988, §§ 27-28 dhe *Radio Franca dhe të tjerët kundër Francës*, 30 mars 2004, § 24). Nën këndvështrimin e këtij standardi, Gjykata çmon se edhe pse ruajtja e rendit dhe sigurisë publike nga armët është një interes i rëndësishëm, në rastin konkret prezumimet e faktit nuk rezultojnë të arsyeshme dhe nuk kanë respektuar të drejtat e mbrojtjes së kërkuesit. Në nxjerrjen e këtij përfundimi, Gjykata mban në konsideratë, nga njëra anë, se prezumimi i faktit konkret është i diskutueshëm dhe, nga ana tjetër, rrethanat mbizotëruese të çështjes janë të tilla që lidhen me dhunën e ushtruar ndaj kërkuesit dhe me cilësinë e hetimit penal.

41. Në këtë drejtim, Gjykata evidenton, *së pari*, se përgjegjësia objektive e kërkuesit për mbajtjen pa leje të armëve në një ambient të jashtëm të banesës është një prezumim fakti i diskutueshëm në kushtet kur armët janë gjetur në një ambient të jashtëm të banesës dhe kur ai nuk jeton vetëm në banesë. Megjithëse sendet janë sekuestruar në ambientin magazinë që përdorej për nevoja pune nga familja dhe kryefamiljar ishte babai i kërkuesit, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë arritur në përfundimin e fajësisë së kërkuesit me arsyetimin jo bindës se “*babai i kërkuesit nuk ka qenë në vendngjarje kur është kryer kontrolli i banesës*”.

42. *Së dyti*, Gjykata vëren se prokuroria dhe gjykatat e faktit nuk kanë kryer verifikimin e duhur të dhunës së ushtruar ndaj kërkuesit prej punonjësve të policisë gjatë kontrollit të banesës, ndonëse kishin prova dokumentare të vëna në dispozicion nga Avokati i Popullit (shih paragrafin 31 më sipër). Qëndrimin mohues të kërkuesit për akuzat, si dhe pretendimeve dhe provave të tij për dhunën e ushtruar nga Policia e Shtetit, gjykatat u janë përgjigjur se ato ishin objekt i një procedimi tjetër penal. Duke vepruar në këtë mënyrë, arsyetimi i gjykatave të faktit se procesverbali i kontrollit të banesës ishte provë për fajësinë e kërkuesit, pasi ishte nënshkruar pa vërejtje nga kërkuesi dhe e ëma e tij, pa u ndalur në analizën e faktit se procesverbali ishte nënshkruar menjëherë pas dhunimit të kërkuesit, nuk është bindës. Në këtë pikë, Gjykata rithekson se kur gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ndodhen para pretendimeve dhe dyshimeve serioze faktike për veprime të paligjshme të organeve që procedojnë me ndjekjen penale, ato kanë detyrimin të ndërmarrin hapat e nevojshëm dhe të domosdoshëm për të kërkuar dhe sqaruar deri

në fund të gjitha rrethanat e çështjes (*shih vendimin nr. 14, datë 03.05.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

43. *Së treti*, duke njohur rolin e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm në përcaktimin e fakteve, bazuar në provat e shqyrtuara rregullisht, Gjykata konstaton se prokuroria dhe gjykatat e faktit kanë pranuar me fuqi të plotë provuese procesverbalin e kontrollit të banesës, të nënshkruar pa vërejtje nga kërkuesi dhe e ëma e tij, pa dhënë asnjë shpjegim përse e ëma e kërkuesit, e pyetur edhe si deklaruese pas gjysmë ore nga kontrolli, ka mohuar faktin që armët e gjetura i përkasin kërkuesit apo familjarëve të tjerë. Po kështu, prokuroria nuk ka verifikuar pretendimet e kërkuesit në fazën e hetimeve paraprake, konkretisht për të hetuar ekzistencën e gjurmëve papilare mbi sendet e sekuestruara dhe eventualisht për t'i krahasuar ato me të kërkuesit. Ndonëse gjykata e shkallës së parë ka vepruar për verifikimin e këtij pretendimi, gjatë gjykimit ky ekspertim ka rezultuar i pamundur (*shih paragrafin 34 më sipër*).

44. Gjithashtu, Gjykata vëren se ndonëse kërkuesi i ka parashtruar pretendimet e tij në rekurs, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, duke mos e riparuar qëndrimin e gjykatave të faktit. Ajo iu është përgjigjur pretendimeve të kërkuesit me arsyetim të kufizuar dhe formal se shkaqet e paraqitura në rekurs nuk parashikoheshin nga ligji. Kështu, Gjykata e Lartë, megjithëse shpjegon në arsyetimin e saj parimin e prezumimit të pafajësisë, duke përdorur për këtë qëllim edhe jurisprudencën e GJEDNJ-së, nuk rezulton ta ketë zbatuar atë në rrethanat e çështjes konkrete, duke u mjaftuar me shprehjen formale se “*nuk rezulton që gjykatat të kenë filluar procesin me bindjen se i pandehuri është fajtor dhe të jetë shkelur parimi i prezumimit të pafajësisë në të gjitha elementet e tij*” (*shih fjalinë e fundit të paragrafit 19 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po ashtu, pretendimeve për dhunën e ushtruar, për cilësinë e dobët të hetimit dhe mosveprimin për marrjen e provave të domosdoshme, Gjykata e Lartë u është përgjigjur se janë haptazi të pabazuara, pasi lidhen me vlerësimin e provave që dalin jashtë fokusit ekskluzivisht ligjor të saj dhe se gjykata e apelit iu ka dhënë përgjigje atyre (*shih paragrafët 16-18 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë nuk ka riparuar shkeljen e gjykatave të faktit, të cilat kanë dështuar në ndërmarrjen e hapave të nevojshëm dhe të domosdoshëm për të sqaruar deri në fund të gjitha rrethanat e çështjes që lidheshin me pretendime dhe dyshime serioze faktike për veprime të paligjshme të Policisë Gjyqësore që ka proceduar me ndjekjen penale të kërkuesit.

45. Për sa më lart, Gjykata rithekson se Gjykata e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, ka për të detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe

procedural nga ana e gjykatave më të ulëta, për të siguruar respektimin e standardeve kushtetuese (shih vendimin nr. 83, datë 26.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese). Roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta kryer vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta (shih vendimin nr. 4, datë 05.02.2014 të Gjykatës Kushtetuese).

46. Në vlerësim tërësor të elementeve të mësipërme, Gjykata çmon se, fillimisht, prokuroria dhe, më pas, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm në rastin e kërkuarit nuk rezultojnë ta kenë filluar procesin me prezumimin se ky i fundit nuk ka kryer veprat penale për të cilat akuzohet. Në vijim, arsyetimi i vendimeve të gjykatave nuk dëshmon që fajësia e kërkuarit të jetë provuar përtej çdo dyshimi të arsyeshëm. Ndërsa, Gjykata e Lartë nuk ka kryer rol aktiv për të ndikuar efektivisht në vendimmarrjen e gjykatave të faktit për të synuar të drejtën dhe për të riparuar qëndrimin e tyre, me qëllim që të respektoheshin standardet kushtetuese. Për pasojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i bazuar.

47. Së fundmi, edhe pse kërkuari ka kërkuar shfuqizimin e vendimeve gjyqësore të gjykatave të të tria shkallëve, Gjykata çmon se duhet të shfuqizohet vetëm vendimi nr. 00-2022-1526, datë 24.11.2022 i Gjykatës së Lartë, duke e dërguar çështjen për shqyrtim pranë saj. Gjykata e Lartë, duke u bazuar në kompetencat si gjykatë ligji, është në pozicionin e duhur për të shqyrtuar pretendimet e kërkuarit dhe për t'i dhënë përgjigje atij në përputhje me të drejtat kushtetuese, si dhe për të riparuar gabimet e gjykatave më të ulëta.

48. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i bazuar, sipas arsyetimit të mësipërm, ndaj kërkesa pranohet vetëm për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

V E N D O S I:

1. Pranimin pjesërisht të kërkesës.

2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2022-1526, datë 24.11.2022 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 20.11.2023

Shpallur më 20.12.2023

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërkuarit Maringlen Gjuraraj, me objekt: *“Shfuqizimi i vendimeve nr. 786 (3491), datë 28.07.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër; nr. 113, datë 15.02.2017 të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr. 00-2022-1526, datë 24.11.2022 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, si dhe/ose kthimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me tjetër trup gjykues”, jam kundër qëndrimit të shumicës për pranimin e kërkesës, pasi vlerësoj se ajo duhej të ishte rrëzuar. Në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000, që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës, parashtroj në vijim argumentet që mbështesin qëndrimin kundër.*

2. Nga shqyrtimi kushtetues i çështjes rezulton se kërkuari është hetuar në kuadër të procedimit penal të Prokurorisë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër për veprat penale të parashikuara nga nenet 278, paragrafi i tretë, 279, paragrafi i parë dhe 280 të KP-së. Procedimi është mbështetur në faktin se gjatë operacionit policor të ushtruar në kuadër të arrestimit të një të dyshuari për vrasjen e dy shtetasve të huaj është kontrolluar edhe banesa e kërkuarit, ku në një objekt njëkatësh, të ndodhur në oborrin prapa saj, janë gjetur dhe sekuestruar në cilësinë e provës materiale armë dhe municione.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me vendimin e datës 28.07.2016, ka vendosur deklarin fajtor të tij për veprat penale sipas akuzës dhe e ka dënuar përfundimisht me 2 vjet e 4 muaj burgim. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Shkodër me vendimin e datës 15.02.2017, i cili ka ndryshuar masën e dënimit për veprën penale të prodhimit, mbajtjes, blerjes

apo shitjes pa leje të armëve të ftohta dhe e ka pushuar atë për veprën penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve të gjuetisë dhe sportive, për shkak të amnistisë së dhënë me ligjin nr. 141/2016. Mbi bazën e rekursit të kërkuarit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin e datës 24.11.2022, ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi nuk përmbante asnjë nga shkaqet e parashikuara nga neni 432 i KPP-së.

4. Ndaj vendimeve të tri gjykatave, kërkuar ka ushtruar ankim kushtetues individual me pretendimin se i është cenuar e drejta për proces të rregull ligjor e lidhur me parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetin, parimi i barazisë përpara ligjit dhe prezumimit të pafajësisë, si dhe e drejta për të mos iu nënshtruar torturës, dënimit apo trajtimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues, të garantuara, respektivisht, nga nenet 42, 31, 18, 30 dhe 25 të Kushtetutës.

5. Shumica ka vlerësuar se këto pretendime hyjnë në juridiksionin e saj dhe duke mbajtur në konsideratë se, në thelb, kërkuar pretendon se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk e kanë vërtetuar fajësinë e tij përtej dyshimit të arsyeshëm dhe se provat e prokurorisë synonin të mbulonin dhunën e ushtruar ndaj tij, si dhe faktin se ankimi kushtetues ka në objektin e tij vetëm procedimin penal të fajësisë së kërkuarit, i ka shqyrtuar ato nën këndvështrimin e parimit të prezumimit të pafajësisë (*shih paragrafin 22 të vendimit*). Më tej, shumica ka evidentuar se gjykatat e faktit kanë përcaktuar fajësinë e kërkuarit me anë të prezumimeve të faktit (*shih paragrafin 39 të vendimit*). Sipas shumicës, Gjykata e Lartë nuk e ka riparuar shkeljen e gjykatave të faktit, të cilat kanë dështuar në ndërmarrjen e hapave të nevojshëm dhe të domosdoshëm për të sqaruar deri në fund të gjitha rrethanat e çështjes që lidheshin me pretendime dhe dyshime serioze faktike për veprime të paligjshme të Policisë Gjyqësore që ka proceduar me ndjekjen penale të kërkuarit (*shih paragrafin 44 të vendimit*). Në përfundim, gjyqtarët e shumicës kanë konkluduar se pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i bazuar, pasi në vlerësimin tërësor të elementeve të çështjes, fillimisht, prokuroria dhe, më pas, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm në rastin e kërkuarit nuk rezultojnë ta kenë filluar procesin me prezumimin se ky i fundit nuk ka kryer veprat penale për të cilat akuzohet. Në vijim, arsyetimi i vendimeve të gjykatave nuk dëshmon që fajësia e kërkuarit të jetë provuar përtej çdo dyshimi të arsyeshëm, ndërsa Gjykata e Lartë nuk ka kryer rol aktiv për të ndikuar efektivisht në vendimmarrjen e gjykatave të faktit për të synuar të drejtën dhe për të riparuar qëndrimin e tyre, me qëllim që të respektoheshin standardet kushtetuese (*shih paragrafin 46 të vendimit*).

6. Nuk pajtohem me qëndrimin e shumicës, pasi vlerësoj se jo vetëm prokuroria dhe gjykatat e faktit kanë ushtruar kompetencat e tyre në drejtim të vërtetimit të fajësisë së kërkuarit,

por edhe Gjykata e Lartë ka vepruar brenda rolit dhe funksionit të saj kushtetues si gjykatë e ligjit, duke i dhënë përgjigje kërkuarit në mënyrë shteruese, për rrjedhojë duke përmbushur standardet kushtetuese të elaboruara nga Gjykata për këtë qëllim.

7. Në mbështetje të qëndrimit tim sjell në vëmendje qasjen që Gjykata ka mbajtur në jurisprudencën e saj për interpretimin e prezumimit të pafajësisë, sipas së cilës, deklarimi i fajësisë së të pandehurit duhet të bëhet nga gjykata vetëm pas një shqyrtimi të plotë të çështjes, në përputhje me parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve në gjykim dhe i lidhur ngushtë me të drejtën e personit të akuzuar për t'u mbrojtur në një gjykim të drejtë (*shih vendimet nr. 4, datë 21.02.2022; nr. 12, datë 24.04.2018; nr. 68, datë 14.11.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Nga ana tjetër, mospranimi i rekursit nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit nuk e cenon procesin e rregullt ligjor, por është tregues i faktit se kërkuari nuk ka ngritur asnjë nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, që është kusht për pranimin e kërkesës (*shih vendimin nr. 29, datë 01.11.2022; nr. 14, datë 21.06.2022 të Gjykatës Kushtetuese*)

8. Duke iu kthyer çështjes në shqyrtim, konstatoj se gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar se fajësia e kërkuarit provohet nga disa rrethana, duke i evidentuar ato mjaftueshëm. Nga ana tjetër, gjykata e apelit e ka gjetur të drejtë arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë për sa më sipër, qëndrim i cili është konfirmuar edhe nga Gjykata e Lartë, e cila nuk e ka pranuar rekursin e kërkuarit. Kjo e fundit ka vlerësuar se gjykata e apelit i ka dhënë përgjigje të argumentuar dhe zgjidhje çdo pretendimi të kërkuarit dhe se gjykatat e faktit nuk e kanë filluar procesin me bindjen se ai është fajtor, ndaj nuk e kanë shkelur këtë parim në të gjitha elementet e tij, ndërsa çështja e vlerësimit të provave del jashtë fokusit të kontrollit rishikues ekskluzivisht ligjor të saj.

9. Për sa më lart, vlerësoj se gjykatat e faktit kanë përcaktuar në mënyrë të plotë dhe të qartë faktet dhe ligjin e zbatueshëm që kanë çuar në vendimmarrjen e tyre, ndërsa Gjykata e Lartë ka arsyetuar në mënyrë të mjaftueshme se kjo vendimmarrje ka qenë e drejtë dhe rekursi nuk përmbante shkaqet e parashikuara nga ligji. Siç ka theksuar edhe Gjykata, edhe një arsyetim i kufizuar i Gjykatës së Lartë përmbush standardet kushtetuese të zbatueshme, sidomos kur konstaton që gjykatat më ulëta kanë zbatuar drejt ligjin. Përkundrajt pretendimeve të kërkuarit dhe vlerësimit të shumicës, çmoj se deklarimi fajtor dhe dënimi i tij janë mbështetur mbi një sërë provash të administruara në gjykim dhe të shqyrtuara e të vlerësuara nga gjykatat në tërësi dhe në harmoni me njëra-tjetrën. Po kështu, kërkuarit, nëpërmjet përfaqësuesit të zgjedhur rregullisht prej tij, i është dhënë mundësia të kundërshtojë provat e paraqitura nga organi i akuzës, si dhe të paraqesë provat në mbështetje të pretendimeve të tij për pafajësi. Në këtë kuptim, konstatoj se

procesi i zhvilluar nga gjykatat është realizuar pas një shqyrtimi të plotë të çështjes, duke garantuar parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve në procesin penal. Në mendimin tim, përveç pretendimeve të kërkuarit, nuk rezulton ndonjë e dhënë që të tregojë se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë filluar procesin me paragjykimin se ai i ka kryer veprat penale për të cilat akuzohet.

10. Nga ana tjetër, çmoj të evidentoj se nuk është detyrë e Gjykatës të analizojë provat dhe faktet ku janë bazuar gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për shpalljen ose jo fajtor të kërkuarit për veprat penale për të cilat ai akuzohet, pasi kjo mbetet detyrë funksionale e atyre gjykatave. Po kështu, ndonëse rekursi i kërkuarit është shqyrtuar nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit, ajo gjykatë nuk ka kryer vetëm një konstatim formal të paraqitjes së shkaqeve të tij, por edhe vlerësim të vendimmarrjes së gjykatave më të ulëta objekt kundërshtimi në rekurs, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore penale të kërkuarit. Në rastin konkret, Kolegji Penal i asaj gjykate ka krijuar bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs nga kërkuari kanë qenë të pabazuara në dispozitat përkatëse ligjore, pasi, sipas saj, gjykatat e faktit kanë zbatuar drejt ligjin material dhe procedural, për rrjedhojë ka vendosur mospranimin e rekursit dhe lënien në fuqi të vendimeve të kundërshtuara. Kjo do të thotë se Gjykata e Lartë nuk ka konstatuar që gjykatat më të ulëta të kishin nisur gjykimin e çështjes me paragjykim apo se provat e administruara gjatë procesit të ishin të paplota apo të paqarta për të konkluduar në fajësinë dhe dënimin e kërkuarit.

11. Për sa më lart, vlerësoj se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i pabazuar dhe se procesi gjyqësor i kundërshtuar prej tij, në tërësi, plotëson standardet kushtetuese të gjithëpranuara, prandaj, në rastin konkret, Gjykata duhej të kishte vendosur rrëzimin e kërkesës.

Anëtare: Sonila Bejtja